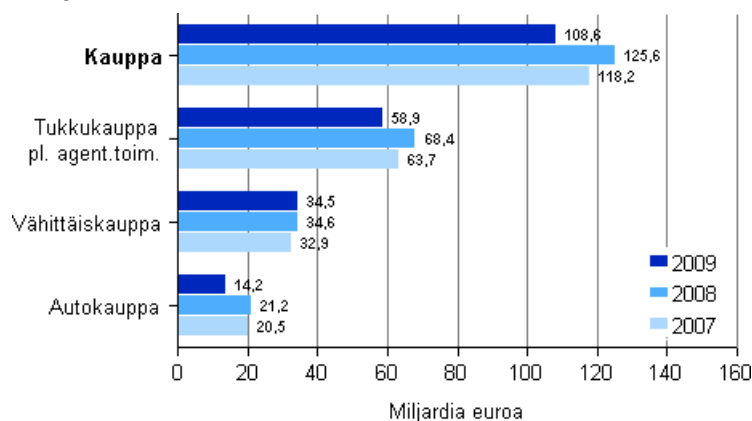

Kaupan tilinpäätöstilasto 2009

Kaupan liikevaihto romahti vuonna 2009

Kaupan yritykset keräsivät liikevaihtoa Tilastokeskuksen mukaan 108,6 miljardia euroa vuonna 2009. Liikevaihto heikkeni edellisestä vuodesta 17 miljardia euroa eli 13,5 prosenttia. Pk-yritykset kattoivat 39 prosenttia kaupan liikevaihdosta. Kaupan toimialoista vähittäiskauppa oli ainoa, jonka liikevaihto säilyi edellisvuoden tasolla.

Kaupan liikevaihto toimialoittain 2007- 2009

Kaupan myyntikate, 25 miljardia euroa, oli 23 prosenttia liikevaihdosta. Se heikkeni edellisestä vuodesta 1,6 miljardia euroa. Varsinaisten toimintakulujen vähentämisen jälkeen kaupalle jäi käyttökate 3,5 miljardia euroa eli 3,2 prosenttia liiketoiminnan tuotoista. Kauppa sai tilikauden tulosta 2,2 prosenttia liiketoiminnan tuotoista, euroina 2,5 miljardia.

Kaupan pk-yritysten kannattavuus heikkeni myyntikateprosenttia lukuun ottamatta sekä euromääräisesti että prosentuaalisesti edellisestä vuodesta. Myyntikatetta, joka pieneni 0,6 miljardia euroa edellisestä vuodesta, pk-yritykset saivat 12,8 miljardia euroa eli 30,4 prosenttia liikevaihdosta. Pk-yrityksille jäi voittoa tilikaudelta 1,1 miljardia euroa.

Kaupan omavaraisuusaste koheni 1,8 prosenttiyksikköä ja oli 41,5 prosenttia taseesta. Myös kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon kasvoivat hieman ja olivat 29,6 prosenttia.

Tiedot perustuvat verohallinnon elinkeinoveroaineistoihin. Tietoja on täydennetty Tilastokeskuksen omalla kyselyllä ja virallisilla tilinpäätöstiedoilla.

Sisällys

Kauppa 2009.....	3
2. Henkilöstö.....	4
3. Kannattavuus.....	4
3. Rahoitus.....	6
4. Investoinnit.....	8
5. Päivittäistavarakauppa.....	8

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kaupan tuloksen muodostuminen toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta.....	10
Liitetaulukko 2. Kaupan taseet toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta.....	10
Liitetaulukko 3. Kaupan tunnuslukuja toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta.....	11

Kuviot

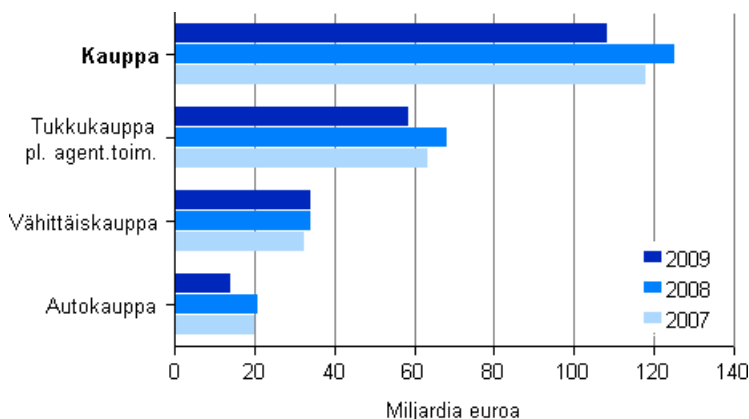
Kuvio 1. Kaupan liikevaihto toimialoittain 2007–2009.....	3
Kuvio 2. Kaupan liikevaihdon muutos toimialoittain 2008 ja 2009.....	3
Kuvio 3. Kaupan liikevaihto suuruusluokittain 2009.....	4
Kuvio 4. Kaupan liikevaihto / henkilöstö toimialoittain 2009.....	4
Kuvio 5. Kaupan kannattavuus 2000 - 2009.....	5
Kuvio 6. Kaupan varsinaisen toiminnan kulut 2009.....	5
Kuvio 7. Tukkukaupan käyttökate 2006 - 2009.....	5
Kuvio 8. Autokaupan kannattavuus 2009.....	6
Kuvio 9. Kaupan pk-yritysten kannattavuus 2000-2009.....	6
Kuvio 10. Kaupan toimialojen oma pääoma ja vieras pääoma 2009.....	7
Kuvio 11. Kaupan taseen rakenne ilman ennakkomaksuja 2009.....	7
Kuvio 12. Kaupan kokonaispääoman tuotto toimialoittain 2007–2009.....	7
Kuvio 13. Kaupan aineelliset nettoinvestoinnit toimialoittain 2007-2009.....	8
Kuvio 14. Päivittäistavarakaupan kannattavuus 2006–2009.....	8
Kaupan tilinpäätöstilaston laatuseloste.....	12

Kauppa 2009

1. Liikevaihto

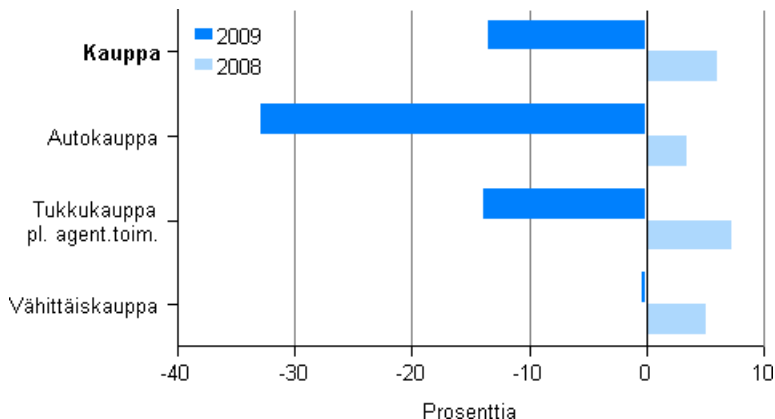
Kaupan yritykset keräsivät liikevaihtoa Tilastokeskuksen mukaan 108,6 miljardia euroa vuonna 2009. Liikevaihto heikkeni edellisestä vuodesta 17 miljardia eli 13,5 prosenttia. Kaupassa toimi 46 600 yritystä ja ne työllistivät 250 100 henkilöä. Yritysten määrä pieneni 600 ja henkilöstön määrä 3 800. Kaupan toimialalla lähes 99 prosenttia yrityksistä ja 56 prosenttia henkilöstöstä kuuluu Eu:n määritelmän mukaisiin pk-yrityksiin. Ne keräsivät 39 prosenttia kaupan liikevaihdosta.

Kuvio 1. Kaupan liikevaihto toimialoittain 2007–2009

Kaupan yrityksistä viidesosa on autokauppoja, neljäsosa tukkukauppoja ja melkein puolet vähittäiskauppoja. Agentuuritoimintaan kuuluu 8 prosenttia kaupan yrityksistä.

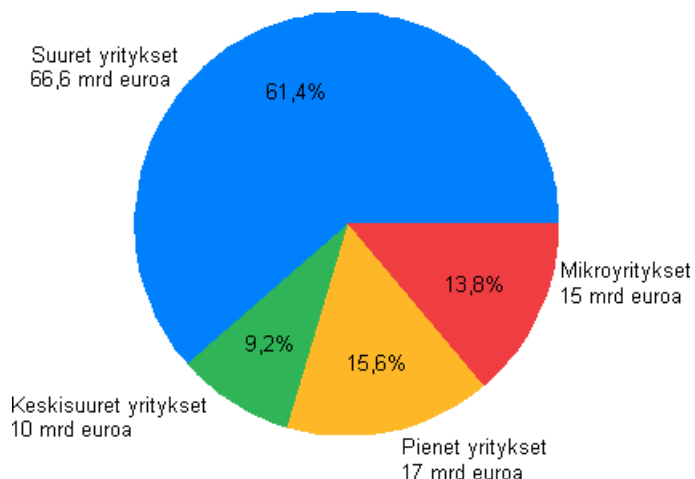
Kuvio 2. Kaupan liikevaihdon muutos toimialoittain 2008 ja 2009

Kaupan liikevaihto on kasvanut euromääräisesti joka vuosi koko 2000-luvun. Vuonna 2009 liikevaihto kuitenkin romahti. Sen voimakkaaseen heikkenemiseen vaikuttivat yleinen taantuma, autoverolain muutos ja rakenteelliset muutokset. Autokaupan liikevaihto putosi 7 miljardia euroa edellisestä vuodesta. Liikevaihdon pienenemiseen vaikutti markkinoiden laskun lisäksi 1.4.2009 voimaan tullut autoverolain muutos, jossa uusien autojen myynissä autoveron osuus käsitellään kirjanpidossa liikevaihdon ulkopuolisena eränä. Näin ollen vuoden 2009 luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia edelliseen vuoteen nähden.

Tukkukaupan liikevaihto vajosi 9,5 miljardia euroa, sen sijaan vähittäiskauppa säilytti liikevaihtonsa lähes edellisvuoden tasolla.

Kuvio 3. Kaupan liikevaihto suuruusluokittain 2009

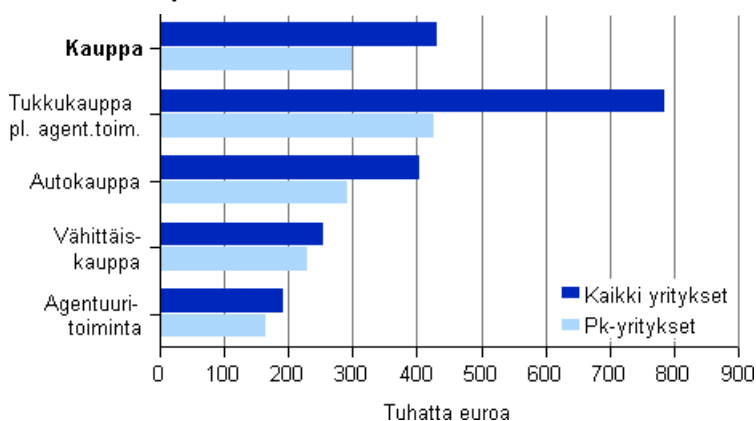

Kaupan pk-yritysten liikevaihto heikkeni 5,2 miljardia euroa edellisvuodesta ja oli 42 miljardia euroa vuonna 2009. Suurten yritysten liikevaihto supistui 66,6 miljardiin euroon, pudoten edellisvuodesta 11,8 miljardia euroa.

2. Henkilöstö

Kaupan henkilöstöstä yli puolet työskenteli vähittäiskaupan toimialalla. Tukkukaupassa toimi 30 prosenttia ja autokaupassa 14 prosenttia henkilöstöstä. Pienin toimiala, agentuuritoiminta, työllisti 2 prosenttia kaupan henkilöstöstä. Henkilöstön määrä supistui eniten tukkukaupassa, jossa työvoima väheni 2 000 henkilöllä edellisestä vuodesta. Autokaupassa henkilöstön määrä väheni 1700 henkilöllä. Sen sijaan vähittäiskauppa työllisti 300 henkilöä edellisvuotista enemmän. Pk-yrityksissä työskenteli runsas puolet eli 56 prosenttia kaupan henkilöstöstä.

Kuvio 4. Kaupan liikevaihto / henkilöstö toimialoittain 2009

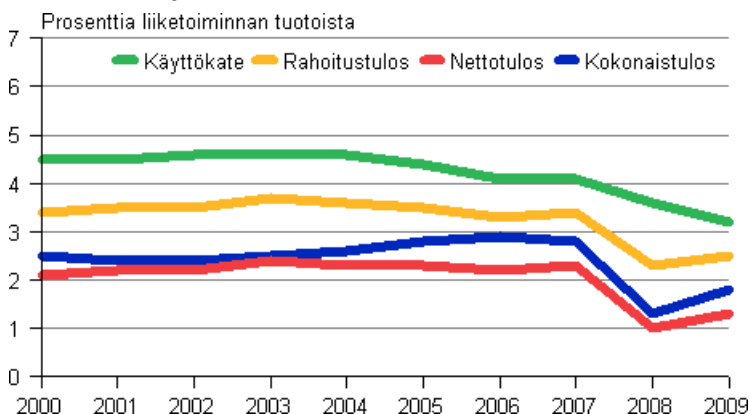

Kaupan jalostusarvo oli 13,4 miljardia euroa vuonna 2009. Se kutistui 1,2 miljardilla vuotta aiemmasta. Jalostusarvosta kului henkilöstökulujen kattamiseen 70 prosenttia.

3. Kannattavuus

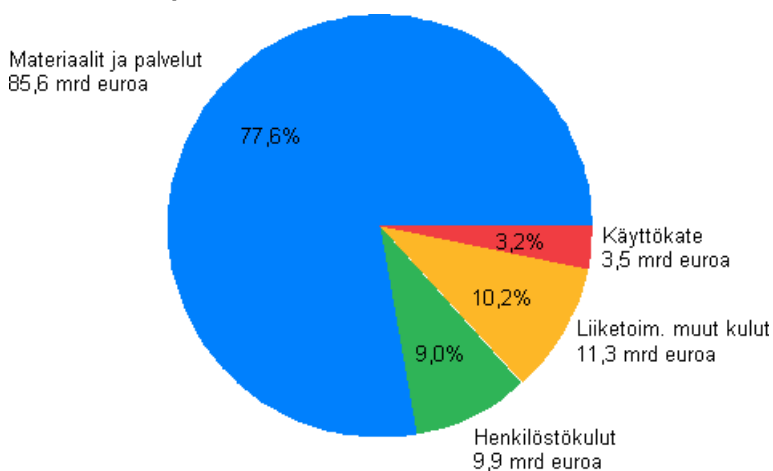
Liikevaihdon jyrkästä vajoamisesta huolimatta kannattavuuden tunnusluvuista heikkenivät vain käyttökate ja liiketulos. Käyttökate pieneni 0,4 ja liiketulos 0,3 prosenttiyksikköä. Euromääräisesti käyttökate heikkeni miljardin ja liiketulos 0,7 miljardia euroa.

Kuvio 5. Kaupan kannattavuus 2000 - 2009

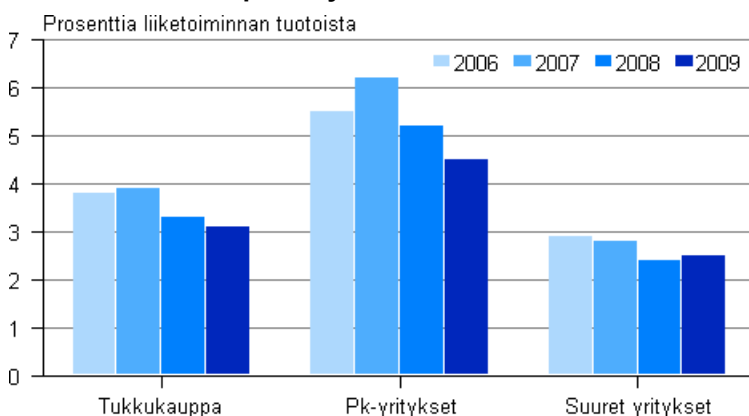
Myyntikatetta, joka putosi 1,6 miljardia euroa edellisvuodesta, kauppa sai 25 miljardia euroa eli 23 prosenttia liikevaihdosta. Tilikauden tulosta kaupalle jäi 2,3 prosenttia liiketoiminnan tuotoista eli 2,5 miljardia euroa.

Kuvio 6. Kaupan varsinaisen toiminnan kulut 2009

Tukkukaupassa myynti- ja käyttökate sekä liiketulos heikkenivät euromääräisesti edellisestä vuodesta. Myyntikate 10,9 miljardia euroa heikkeni 0,9 miljardia euroa edellisvuodesta. Voittoa tukkukauppa sai 1,6 miljardia euroa.

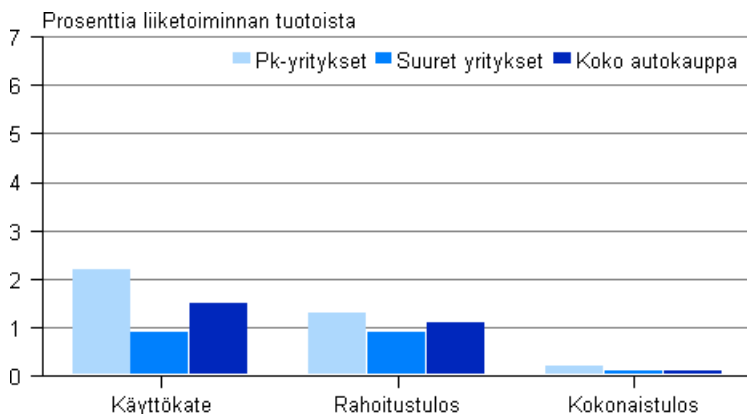
Kuvio 7. Tukkukaupan käyttökate 2006 - 2009

Myyntikateprosentti oli ainoa kannattavuuden tunnusluku joka koheni tukkukaupan pk-yrityksillä edellisestä vuodesta. Kaikki muut kannattavuuden luvut heikkenivät sekä euromääräisesti että prosentuaalisesti. Tilikauden tulos oli 2,2 prosenttia liiketoiminnan tuotoista.

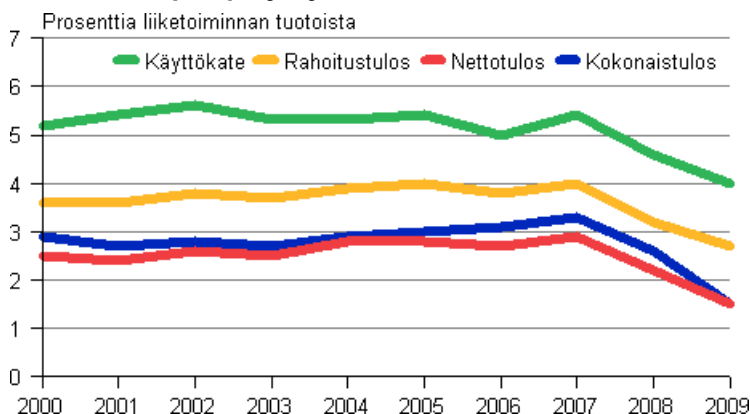
Myös autokaupassa kannattavuus heikkeni. Vaikka myyntikate putosi 2,8 miljardiin euroon edellisen vuoden 3,4 miljardista eurosta, koheni myyntikateprosentti 3,5 prosenttiyksikköä nousten 19,6 prosenttiin liikevaihdosta. Voittoa autokauppa sai prosentin liiketoiminnan tuotoista eli 149 miljoonaa euroa.

Kuvio 8. Autokaupan kannattavuus 2009

Vähittäiskaupan myyntikate, 10,5 miljardia euroa, oli 30,5 prosenttia liikevaihdosta. Muut kannattavuuden tunnusluvut pienenivät vajaalla prosenttiyksiköllä. Toimintakulujen vähentämisen jälkeen jäi vähittäiskaupalle käyttökate 1,4 miljardia euroa muiden kulujen kattamiseen. Tilikauden tulos 0,7 miljardia euroa oli 1,9 prosenttia liiketoiminnan tuotoista.

Kuvio 9. Kaupan pk-yritysten kannattavuus 2000-2009

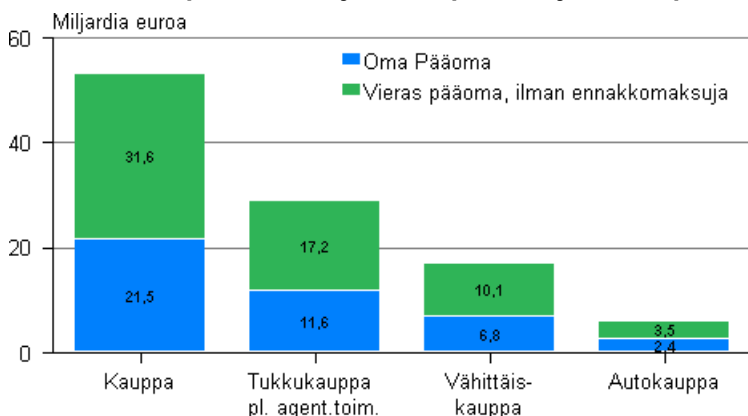

Kaupan pk-yritysten kaikki välitulokset supistuivat euromääräisesti. Myyntikateprosentti oli ainoa pk-yritysten kannattavuuden tunnusluku, joka koheni. Se nousi peräti 2 prosenttiyksikköä ja oli 30,4 prosenttia liikevaihdosta. Pk-yritykset kattoivat 39 prosenttia kaupan liikevaihdosta, noin puolet kaupan myyntikatteesta ja 44 prosenttia tilikauden tuloksesta.

3. Rahoitus

Kaupan omavaraisuusaste, 41,5 prosenttia taseesta, koheni 1,8 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Myös kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon kasvoivat 2,4 prosenttiyksikköä, nousten 29,6 prosenttiin.

Kuvio 10. Kaupan toimialojen oma pääoma ja vieras pääoma 2009

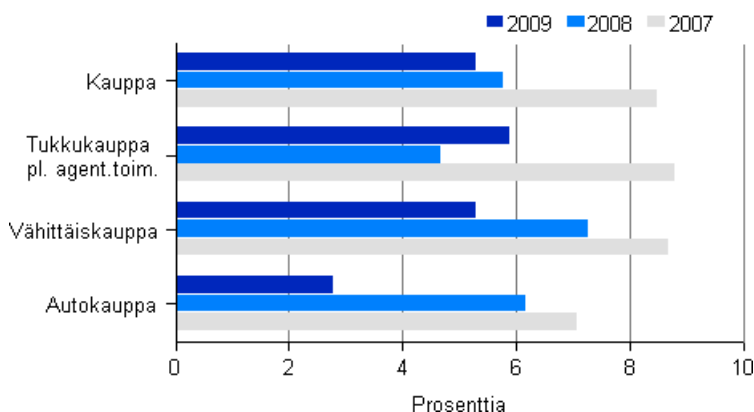
Taseen vieras pääoma ilman ennakkomaksuja väheni 2,1 miljardia euroa edellisestä vuodesta. Tuottoa kokonaispääomalle kauppa sai 5,3 prosenttia, mitä voidaan pitää tyydyttävänä.

Kuvio 11. Kaupan taseen rakenne ilman ennakkomaksuja 2009

Pk-yritysten omavaraisuusaste oli 42,4 prosenttia taseesta. Kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon kasvoivat 2,8 prosenttiyksikköä nouden 27,4 prosenttiin. Kokonaispääomalle pk-yritykset saivat tuottoa 6,5 prosenttia suhteutettuna oikaistuun taseeseen, mikä oli 3 prosenttiyksikköä edellisvuotta heikompi.

Kuvio 12. Kaupan kokonaispääoman tuotto toimialoittain 2007–2009

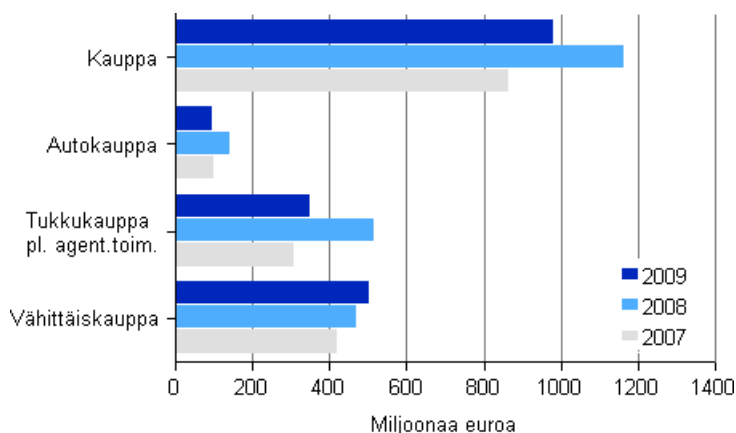
Tukkukauppa oli ainoa kaupan toimialoista, jossa kokonaispääomalle saatiin tuottoa edellisvuotista enemmän. Omavaraisuusaste koheni tukkukaupassa 1,9 prosenttiyksikköä ja oli 41,2 prosenttia taseesta. Myös kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon kasvoivat 2,9 prosenttiyksikköä vuotta aiemmasta, nouden 29,5 prosenttiin.

Vähittäiskaupan rahoitusasema heikkeni hieman. Omavaraisuusaste, 41,5 prosenttia taseesta, tuli alaspäin 0,3 prosenttiyksikköä. Kokonaisvelat suhteessa liikevaihtoon kohosivat prosenttiyksiköllä edellisestä vuodesta, nousten 30,1 prosenttiin. Autokaupan omavaraisuusaste, joka koheni 5,8 prosenttiyksikköä, oli 41,2 prosenttia taseesta. Kokonaisvelkojen suhde liikevaihtoon oli 25,5 prosenttia.

4. Investoinnit

Kaupan investointien määrä supistui edellisestä vuodesta kaupassa. Aineellisiin nettoinvestointeihin kauppa käytti lähes miljardi euroa. Liikevaihtoon suhteutettuna aineelliset nettoinvestoinnit olivat edellisvuoden tapaan 0,9 prosenttia. Tukku- ja autokaupassa investointien määrä väheni vuotta aiemmasta, sen sijaan vähittäiskaupassa investoitiin hieman edellisvuotista enemmän.

Kuvio 13. Kaupan aineelliset nettoinvestoinnit toimialoittain 2007-2009

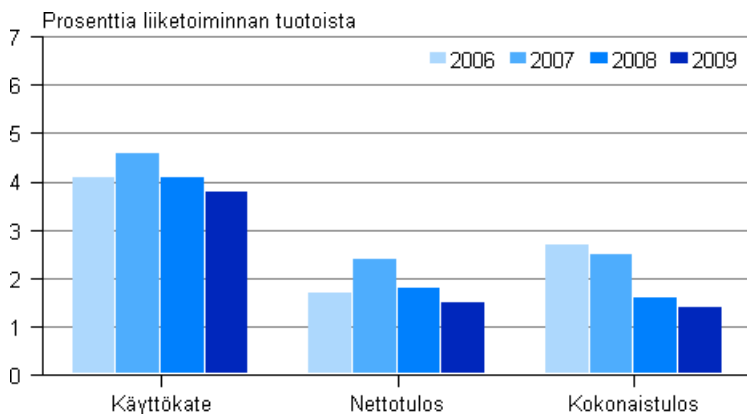

Pk-yritykset kattoivat kaupan aineellisista nettoinvestoinneista vajaa 40 prosenttia.

5. Päivittäistavarakauppa

Vähittäiskaupoista oli päivittäistavarakauppoja 17 prosenttia, ne työllistivät 35 prosenttia henkilöstöstä ja keräsivät 43 prosenttia vähittäiskaupan liikevaihdosta. Päivittäistavarakaupat, joita toimi 3 800 yritystä, keräsivät liikevaihtoa 15 miljardia euroa ja työllistivät 46 800 henkilöä. Vaikka yrityksiä toimi noin 100 vähemmän kuin edellisvuonna, kasvoi henkilöstön määrä 1 400 ja liikevaihto 0,5 miljardilla eurolla.

Kuvio 14. Päivittäistavarakaupan kannattavuus 2006–2009

Myyntikatetta päivittäistavarakauppa sai edellisvuoden tapaan 27,3 prosenttia liikevaihdosta. Muuten kannattavuus heikkeni hieman edellisvuodesta. Voittoa päivittäistavarakaupalle jäi 267 miljoonaa euroa, mikä oli 1,8 prosenttia liiketoiminnan tuotoista.

Rahoitusasema sen sijaan vahvistui päivittäistavarakaupassa. Omavaraisuusaste, joka koheni 2,8 prosenttiyksikköä, oli 53,5 prosenttia oikaistusta taseesta. Kokonaisvelkojen suhde liikevaihtoon puolestaan pieneni 2,7 prosenttiyksikköä, ollen 20,5 prosenttia.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Kaupan tuloksen muodostuminen toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta

TULOKSEN MUODOSTUMINEN	45	462–469 Tukkukauppa	47	G
	Autokauppa	pl. agentuuritoiminta	Vähittäiskauppa	Kauppa
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa
Liikevaihto	14 241 988	58 861 488	34 497 862	108 629 263
Liiketoiminnan muut tuotot ¹⁾	155 743	1 136 546	371 284	1 709 168
LIIKETOIMINNAN TUOTOT YHTEENSÄ	14 397 731	59 998 034	34 869 146	110 338 431
Aine- ja tarvikkekäyttö	-11 448 132	-47 924 283	-23 981 957	-83 631 908
Ulkopuoliset palvelut	-159 234	-1 417 177	-308 654	-1 969 373
Palkat ja henkilösivukulut yhteensä	-1 332 224	-3 768 017	-4 132 425	-9 464 306
Laskennallinen palkkakorjaus	-119 184	-51 750	-237 440	-445 386
Liiketoiminnan muut kulut ²⁾	-1 120 322	-4 950 227	-4 851 452	-11 280 994
Valmisteverastojen lisäys/vähennys	-2 114	-1 287	-2 712	-6 169
KÄYTTÖKATE	216 521	1 885 293	1 354 506	3 540 295
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-146 809	-659 389	-544 332	-1 395 424
LIIKETULOS	69 712	1 225 904	810 174	2 144 871
Rahoitustuotot	146 149	771 346	336 853	1 278 196
Rahoituskulut	-136 866	-625 011	-431 073	-1 213 384
Verot	-71 997	-446 697	-272 970	-818 356
NETTOTULOS	6 997	925 541	442 979	1 391 321
Satunnaiset tuotot	84 709	697 305	152 135	955 408
Satunnaiset kulut	-84 664	-304 747	-183 385	-581 560
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja fuusiovoitot	18 067	196 563	39 836	256 020
Käyttöomaisuuden myyntitappiot ja fuusiotappiot	-4 101	-23 468	-8 792	-36 526
KOKONAISTULOS	21 009	1 491 194	442 773	1 984 665
Tilinpäätössiirrot yhteensä	8 460	53 299	-3 810	57 439
Laskennallinen palkkakorjaus (palautus)	119 184	51 750	237 440	445 386
TILIKAUDEN TULOS	148 661	1 596 243	676 421	2 487 513

1) pl. käyttöomaisuuden myynti- ja fuusiovoitot

2) pl. käyttöomaisuuden myynti- ja fuusiotappiot

Liitetaulukko 2. Kaupan taseet toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta

TASEET	45	462–469 Tukkukauppa	47	G
	Autokauppa	pl. agentuuritoiminta	Vähittäiskauppa	Kauppa
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 636 303	9 932 538	7 830 808	19 771 465
Vaihto-omaisuus yhteensä	2 055 603	4 775 952	3 705 076	10 652 980
Rahoitusomaisuus yhteensä	2 469 217	15 085 725	5 806 517	24 463 884
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	4 524 819	19 861 677	9 511 593	35 116 864
Vastaavaa yhteensä	6 161 122	29 794 214	17 342 401	54 888 330
Oma pääoma yhteensä	2 426 499	11 582 152	6 761 183	21 515 107
Tilinpäätössiirtojen kertymä yhteensä	100 424	574 668	415 859	1 102 841
Pakolliset varaukset yhteensä	61 823	156 377	31 590	250 550
Vieras pääoma yhteensä	3 572 375	17 481 017	10 133 769	32 019 831
Vastattavaa yhteensä	6 161 122	29 794 214	17 342 401	54 888 330

Liitetaulukko 3. Kaupan tunnuslukuja toimialoittain 2009, pl. agentuuritoiminta

TUNNUSLUVUT	45	462–469	47	G
	Autokauppa	Tukkukauppa pl. agentuuritoiminta	Vähittäiskauppa	Kauppa
	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa	1 000 euroa
Yritysten lukumäärä	9 159	11 594	22 192	46 558
Liiketoiminnan tuotot yhteensä, 1000 euroa	14 397 731	59 998 034	34 869 146	110 338 431
Jalostusarvo, 1000 euroa	1 667 929	5 705 061	5 724 371	13 449 987
Henkilöstön lkm	34 979	74 855	134 938	250 055
Aineelliset nettoinvestoinnit, 1000 euroa	98 499	354 589	508 285	983 932
Liikevaihto/henkilöstö, 1000 euroa	407	786	256	434
Jalostusarvo/henkilöstökulut	1,1	1,5	1,3	1,4
Käyttökate-%	1,5	3,1	3,9	3,2
Rahoitustulos-%	1,1	2,6	2,8	2,5
Nettotulos-%	0,0	1,5	1,3	1,3
Kokonaistulos-%	0,1	2,5	1,3	1,8
Kokonaispääoman tuotto-%	2,8	5,9	5,3	5,3
Omavaraisuusaste, %	41,2	41,2	41,5	41,5
Kokonaisvelat/liikevaihto-%	25,5	29,5	30,1	29,6

Kaupan tilinpäätöstilaston laatuseloste

1. Tilastotietojen relevanssi

Tilinpäätöstilasto kuvaa yritystoiminnan tuloksen muodostumista, kannattavuutta sekä taseen rakennetta toimialoittain ja suuruusluokittain.

Tilastoyksikkönä on yritys. Valtion ja kuntien liikelaitokset sisältyvät aineistoon. Kuvausalueen ulkopuolelle jäävät julkisen sektorin viranomaisyksiköt, voittoa tavoittelemattomat yhteisöt, rahoitus ja vakuutus toiminta sekä ne maatalouden yksiköt, jotka eivät toimi työnantajina. Yksilöivänä tunnuksena on yrityksen liike- ja yhteisötunnus eli y-tunnus.

Tilasto sisältää tuloslaskelma- ja tasetiedot pääkohdittain, näistä lasketut kannattavuuden ja vakavaraisuuden keskeiset tunnusluvut sekä henkilöstön lukumäärän. Lisäksi tilasto sisältää yritysten perus- ja luokittelutietoja, jotka saadaan Tilastokeskuksen yritysrekisteristä. Tilaston tiedot muodostavat yhtenäisen aikasarjan 2006 - 2009.

Tilasto sisältää myös liikevaihdon ja kulujen erittelytietoja. Kulujen erittelyt koskevat tuloslaskelman eriä aineet ja tarvikkeet, ulkopuoliset palvelut ja liiketoiminnan muut kulut. Nämä tiedot julkaistaan STATFIN-palvelutietokannassa omina tauluinaan.

Tilastotietoja käytetään Suomen yrityssektorin rakenteiden, kannattavuuden ja kehityksen analysointiin ja seurantaan. Tietojen suurimpia käyttäjiä ovat elinkeinoelämän edustajat, tutkimuslaitokset, julkinen hallinto ja kansainväliset tahot kuten Euroopan komissio ja OECD. Tilastojen käyttöä ja luovuttamista koskevat yleiset salaussäännöt.

Tuloslaskelma

Tuloslaskelma esitetään ryhmiteltynä siten, että siitä käy ilmi tuloksen muodostumisen kannalta keskeiset erät: käyttökate, liikevoitto, nettotulos ja kokonaistulos. Käyttöomaisuuden myynti- ja fuusiovoitot sekä myynti- ja fuusiotappiot esitetään satunnaisina erinä. Ennen käyttökatetta esitetty laskennallinen palkkorjaus oikaistaan satunnaisten erien jälkeen ennen tilikauden tulosta. Tilikauden tulos on virallisen tuloslaskelman mukainen.

Tunnusluvut

Tunnusluvut on laskettu Yritystutkimusneuvottelukunnan ohjeita noudattaen niin pitkälle kuin se on tietosisällön puolesta mahdollista.

Liiketoiminnan laajuutta kuvaavat tunnusluvut

Liiketoiminnan tuotot yht. = Liikevaihto + liiketoiminnan muut tuotot - käyttöomaisuuden myyntivoitot - fuusiovoitot

Jalostusarvo = Käyttökate + henkilöstökulut yhteensä

Aineelliset nettoinvestoinnit = Aineellisten hyödykkeiden lisäykset - vähennykset

Kannattavuutta kuvaavat tunnusluvut

$$\text{Käyttökate - \%} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

$$\text{Nettotulos - \%} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

$$\text{Kokonaistulos - \%} = \frac{\text{Kokonaistulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

$$\text{Rahoitustulos - \%} = \frac{\text{Käyttökate} + \text{rahoitustuotot} - \text{rahoituskulut} - \text{verot}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}} \times 100$$

$$\text{Kokonaispääoman tuotto - \%} = \frac{\text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100$$

Tehokkuutta kuvaavat tunnusluvut

Liikevaihto / henkilöstö

Rahoitusta kuvaavat tunnusluvut

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma} + \text{tilinpäättösiirtojen kertymä}}{\text{Tase} - \text{saadut ennakkomaksut}} \times 100$$

$$\text{Kokonaisvelat / liikevaihto} = \frac{\text{Vieras pääoma yhteensä} - \text{saadut ennakkomaksut}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Yritys

Tilastoyksikkönä on yritys. Yrityksellä tarkoitetaan yhden tai useamman henkilön yhdessä harjoittamaa taloudellista toimintaa, joka tähtää kannattavaan tulokseen. Yrityksiä ovat:

- ammatin- ja liikkeenharjoittajat, jotka toimivat omalla nimellään tai rekisteröidyllä toiminimellä,
- oikeushenkilöt (esim. osakeyhtiö, osuuskunta, säästöpankki, taloudellinen yhdistys ja avoin yhtiö),
- valtion ja kuntien liikelaitokset.

Toimialaluokitus

Käytetty toimialaluokitus on Toimialaluokitus 2008 (Tilastokeskus, käsikirjoja 4, Helsinki 2008). Toimialaluokitus 2008 perustuu EU:n toimialastandardiin NACE Rev.2:een siten, että NACE:n nelinumerotasoa on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä numerolla.

Tilastoja voidaan tuottaa tarkimmalla toimialatasolla tietojen salaussääntöjen puitteissa.

Oikeudellinen muoto

Käytetty oikeudellinen eli juridinen muoto on yritysrekisterin käyttämä luokitus. Verohallinnon asiakastietokannassa olevat oikeudelliset muodot muutetaan Yritys- ja toimipaikkarekisterissä YTR:n käyttämän luokituksen mukaiseksi.

Kokoluokitus

EU:n komission suositus (6.5.2003) pienten ja keskisuurten (PK) yritysten määritelmästä (2003/361/EY, Euroopan yhteisöjen virallinen lehti N:o L 124/2003) määrittelee PK -yritykset sekä pienet yritykset seuraavien sääntöjen mukaan

1. Pienet ja keskisuuret yritykset määritellään yrityksiksi,
 - joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden
 - vuosiliikevaihto on enintään 50 miljoonaa euroa tai
 - taseen loppusumma on enintään 43 miljoonaa euroa ja
 - jotka täyttävät kohdassa 4 määritellyn perusteen riippumattomuudesta.
2. Pieni yritys määritellään yritykseksi,
 - jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 työntekijää ja jonka
 - vuosiliikevaihto on enintään 10 miljoonaa euroa tai
 - taseen loppusumma on enintään 10 miljoonaa euroa ja
 - joka täyttää kohdassa 4 määritellyn perusteen riippumattomuudesta.
3. Mikroyritys määritellään yritykseksi,
 - jonka palveluksessa on vähemmän kuin 10 työntekijää ja jonka
 - vuosiliikevaihto on enintään 2 miljoonaa euroa tai
 - taseen loppusumma on enintään 2 miljoonaa euroa ja
 - joka täyttää kohdassa 4 määritellyn perusteen riippumattomuudesta.
4. Riippumattomia yrityksiä ovat ne yritykset, joiden pääomasta tai äänivaltaisista osakkeista 25 prosenttia tai enemmän ei ole yhden sellaisen yrityksen omistuksessa tai sellaisten yritysten yhteisomistuksessa, joihin ei voida soveltaa tilanteen mukaan joko PK -yrityksen tai pienen yrityksen määritelmää.

Suuruusluokkien liikevaihdon- ja taseen loppusumman rajoja tarkistettiin vuonna 2003. Suuruusluokkien tiedot edellisiin vuosiin eivät ole tästä johtuen täysin vertailukelpoisia.

Tietolähde

Tilinpäätöstilaston pääasiallinen tietolähde on verohallinnon elinkeinoverotusaineistot, joita täydennetään puuttuvien tietojen osalta Tilastokeskuksen omalla kyselylomakkeella ja virallisen tilinpäätöksen tiedolla.

Tilinpäätöstilastot on laadittu vuodesta 2000 lähtien 30.12.1997 voimaan tullutta uutta kirjanpitolakia ja -asetusta noudattaen (Kirjanpitolaki ja -asetus 30.12.1997 / 1336).

Tärkeimmät Tilinpäätöstilastojen laadintaan vaikuttavat tilastoalan asetukset ovat seuraavat:

1. Yritystoiminnan rakennetilastoasetus. Keskeinen vuosittaisten yritystoiminnan tilastojen laatimista ohjaava asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) No 295/2008.
2. Tilastoyksikköasetus. Yritystoiminnan tilastoinnissa sovellettava tilastoyksiköitä koskeva asetus Euroopan neuvoston asetus No 696/93.
3. Toimialaluokitusasetus. Toimialaluokitus 2008 perustuu Euroopan unionin yhteiseen toimialaluokitukseen, NACE Rev.2:een, jota on tarkennettu kansallisia tarpeita varten viidennellä tasolla.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilaston peruskehikon muodostaa Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteri. Yritysrekisteristä saadaan tilaston keskeiset luokitusmuuttujat kuten toimiala, sektori, oikeudellinen muoto, omistajatyyppe, alue sekä henkilöstön määrä ja suuruusluokka. Tilinpäätöstilastoon yritykset on valittu käyttäen samoja rajoituksia toiminta-ajan, henkilöstön ja liikevaihdon suhteen kuin yritysrekisterissä. Myös yhdenkertaista kirjanpitoa pitävät ammatinharjoittajat sisältyvät tilinpäätöstilastoon. Lisäksi tilastoon sisältyvät valtion liikelaitokset. Kunnalliset liikelaitokset sisältyvät tilastoon energia- ja vesihuollon ja liikenteen toimialoilta.

Tilinpäätöstilaston aineisto perustuu verohallinnon elinkeinoverotusaineistoon ja Tilastokeskuksen yritystiedusteluun. Elinkeinoverotusaineisto sisältää kaikkien elinkeinoverotuslain alaisten yritysten ja ammatinharjoittajien tilinpäätöstiedot. Se on ollut Tilastokeskuksen käytettävissä vuodesta 1994 lähtien.

Omalla tiedustelulla kerätään vuosittain tietoja noin 6 000 yritykseltä. Tiedustelun piiriin kuuluvat toimialojen Kaivostoiminta ja louhinta, Teollisuus, Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto sekä Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto ja muu ympäristön puhtaanapito kaikki yli 50 henkilöä työllistävät yritykset. 10 – 50 henkilöä työllistävästä yrityksistä tiedusteluun on valittu yritykset satunnaisotannalla. Muiden toimialojen kaikki yli 100 henkilöä työllistävät yritykset kuuluvat tiedustelun piiriin ja 10 – 100 henkilöä työllistävästä yrityksistä tiedusteluun on valittu yritykset satunnaisotannalla. Tiedustelun piiriin kuuluu myös joitain henkilöstömäärältään pienempiä yrityksiä sekä kaikki kunnalliset liikelaitokset.

Omassa tiedustelussa kerätään liikevaihdon ja kulujen erittelyjä, investointitietoja ja muita tilinpäätöksen lisätietoja. Oman kyselyn aineistoa tarkistetaan erilaisilla aineiston sisäisillä loogisuus- ja suhdelukusteilla. Tietoja verrataan myös muihin tietolähteisiin. Patenti- ja rekisterihallituksen elektronista kuva-arkistoa käytetään tietojen tarkistamisessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilinpäätöstilasto sisältää kattavasti tiedot kaikista liikeyrityksistä lähes kaikilta toimialoilta. Maatilataloudesta ovat mukana työnantajina toimivat tilat. Tilinpäätöstilasto ei sisällä seuraavien toimialojen tietoja: 64, 65, 66, 84, 851, 852, 853, 854, 85591, 856, 86210, 91010, 94 (toimialaluokitus 2008). Vähintään 20 henkilöä työllistävien yritysten tiedot tarkistetaan yrityskohtaisesti. Pienempien ja vastaamattomien yritysten tuloslaskelma- ja tasetiedot saadaan verohallinnon elinkeinoverotusaineistosta ja muista hallinnollisista aineistoista. Yritysten luokitustiedot kerätään pääsääntöisesti Tilastokeskuksen yritys- ja toimipaikkarekisteristä.

Elinkeinoverotusaineisto on tärkeä tilaston tietolähde. Aineiston laatu tarkistetaan ja korjataan ohjelmallisesti. Aineiston puuttuvat arvot korvataan eli imputoidaan ensisijaisesti yrityksen aikaisempien vuosien tiedoilla ja toiseksi liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään vastaavanlaisen yrityksen tiedoilla. Liikevaihdon ja kulujen erittelytietoja, joita ei suoraan voi johtaa elinkeinoverotusaineistosta, on mallinnettu Tilastokeskuksen omasta tiedonkeruusta (Tilkes) laskettujen jakaumatietojen avulla.

Tilinpäätöstilaston lukuja julkaistaan sekä ennakkollisina että lopullisina. Lopulliset tiedot eroavat jonkin verran ennakkollisista. Perusaineiston täydentyminen ja lopettamistietojen päivittäminen aiheuttavat

muutoksia lopullisiin tietoihin ennakkollisiin tietoihin verrattuna. Lisäksi ennakossa yrityksiä ei rajata pois lyhyen toiminta-ajan perusteella eli alle puolivuotta tilikaudella toimineita.

Liiketoiminnan kuukausikuvaajien liikevaihto on laskettu verohallinnon maksuvalvonta-aineistosta. Liikevaihdon määrittely arvonnäköilmoituksessa ei täysin vastaa tuloslaskelman liikevaihtoa.

Suomen yritykset julkaisussa yritysten määrä on suurempi kuin tilinpäätöstilastossa. Ero syntyy pääasiassa maa- ja metsätalouden, rahoitus- ja vakuutus toiminnan sekä julkisen hallinnon yritysten puuttumisesta tilinpäätöstilaston luvuista.

Tilinpäätöstilastossa yritysten kokoluokitteluna on käytetty EU:n komission suositusta. Tämän johdosta jakautuminen kokoluokkiin eroaa Suomen yritykset -julkaisussa esitetyistä lukumääristä. Pääasiallinen syy on ehto riippumattomuudesta. Suomen yritykset -julkaisussa pienet ja keskisuuret yritykset on määritelty vain henkilökunnan perusteella.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Yritysten tilinpäätöstilastosta tehdään vuosittain ennakkolliset ja lopulliset tilastot. Vuoden 2010 ennakkotiedot valmistuvat syyskuussa 2011 ja lopulliset tiedot helmikuussa 2012.

Tilinpäätöstilastoa on laadittu vuodesta 1974.

5. Tietojen saatavuus

Tilinpäätöstietoja on saatavissa toimialoittain ja suuruusluokittain Tilastokeskuksen internet-sivuilta maksuttomasta STATFIN -palvelutietokannasta. Tilastokatsaukset ovat saatavissa tilastojen kotisivuilta.

6. Tilaston vertailukelpoisuus

Tilastotietojen eri ajankohtien vertailukelpoisuuteen vaikuttavat kirjanpitolain muutokset. Vuoden 2003 tilastossa otettiin käyttöön laskennallinen palkkakorjaus. Palkkakorjaus on tehty pienille yrityksille, joilla yrittäjien tekemä palkaton työpanos on suuri. Palkkakorjaus parantaa yritysten välistä vertailtavuutta. Tiedot on julkaistu siten, että tiedot on saatavissa myös ilman palkkakorjausta.

Tilastovuoden 2008 julkistamisen yhteydessä tilinpäätöstilastoissa otettiin käyttöön uusi toimialaluokitus TOL 2008. Toimialaluokituksen käyttöönotto muuttaa useiden toimialaryhmien rakennetta siten, että tiedot eivät ole kaikilta osin vertailukelpoisia toimialaluokituksella TOL 2002 julkistettuihin lukuihin.

Tilastovuonna 2008 uudistettiin myös henkilöstön lukumäärän laskentatapaa. Henkilöstön lukumäärä saadaan tilinpäätöstilastoihin nyt kokonaan yritysrekisteristä ja se noudattaa yritysrekisterin vuositilastossa määriteltyä kokovuosityöllisen määritelmää.

Edellä mainitut toimiala- ja henkilöstömuutokset on huomioitu uudessa aikasarjassa, joka on tehty tilastovuodesta 2006 lähtien. Vanhan toimialaluokituksen TOL 2002 ja henkilöstön lukumäärän mukaisen aikasarjan viimeinen tilastovuosi on 2008.

7. Tietojen selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Tilastotiedoista on saatavilla yhtenäiset aikasarjat 1999 - 2008 TOL 2002 luokituksella ja 2006 - 2009 TOL 2008 luokituksella. Yhtenäisyyttä muihin tilastoihin rajoittavat käsitteelliset ja menetelmälliset asiat:

1. Liiketoiminnan kuukausikuvaajien liikevaihto on laskettu verohallinnon maksuvalvonta-aineistosta. Liikevaihdon määrittely arvonlisäveroilmoituksessa ei täysin vastaa tuloslaskelman liikevaihtoa.
2. Yritys- ja toimipaikkarekisterin tilastoissa yritysten määrä on suurempi kuin rakennetilaston tilinpäätöstilastossa. Ero syntyy pääasiassa maa- ja metsätalouden, rahoitus- ja vakuutustoiminnan sekä julkisen hallinnon yritysten puuttumisesta tilinpäätöstilaston luvuista. Myös yritysten luokittelussa toimialoille on jonkin verran eroja. Toimialoittaiset luvut saattavat poiketa yritys- ja toimipaikkarekisterin luvuista myös fuusiokorjausten erilaisesta ajoituksesta johtuen. Tilinpäätöstilastossa fuusiokorjaukset tehdään tapahtumavuonna, mutta yritys- ja toimipaikkarekisterissä vasta seuraavana vuonna. Yritys- ja toimipaikkarekisteri ei myöskään tilastoi kunnallisia liikelaitoksia.
3. Tilinpäätöstilastossa yritysten kokoluokitteluna on käytetty EU:n komission suositusta. Tämän johdosta jakautuminen kokoluokkiin eroaa Yritys- ja toimipaikkarekisterin tilastoissa esitetyistä lukumääristä. Pääasiallinen syy on ehto riippumattomuudesta. Yritys- ja toimipaikkarekisterin tilastoissa pienet ja keskisuuret yritykset on määritelty vain henkilökunnan perusteella.
4. Kansantalouden tilinpidon toimialoittainen arvonlisäys perushintaan poikkeaa tilinpäätöstilaston jalostusarvosta, koska kansantalouden tilinpidon laskelmat laaditaan toimipaikoittain. Tilinpäätöstilastojen jalostusarvon laskenta pohjautuu yritystason tietoihin. Lisäksi tilinpäätöstilaston jalostusarvo arvioidaan tuottajahintaan.

Lisätietoja

Leena Jussila (09) 1734 3754

Vastaava tilastojohtaja:

Leena Storgårds

rakenne.tilastot@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kaupan tilinpäätöstilasto 2009, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute